

- Antonín Mikuláš Číla – varianta B
metodická příručka pro učitele

I – Zakladatel České družiny

Dokument 1: Vznik České družiny v Rusku

1 – Které dvě skupiny Čechů v Rusku se přihlásily do České družiny?

První skupinu tvořili „starousedlíci“ - „Češi a Slováci v Rusku usazení, mnoho let tam žijící“. Do druhé skupiny patřila mladší generace, jejichž příslušníků bylo podle dokumentu v Rusku mnoho.

V Rusku žilo před první světovou válkou asi 100 000 Čechů a Slováků, především v oblasti Volyně. Tito „starousedlíci“ přišli do Ruska již na konci 19. století a pracovali většinou jako zemědělci. Příslušníci mladší generace přišli do Ruska jako zástupci českých firem nebo jako učitelé tělocviku, kterých byl v Rusku nedostatek. K poslední skupině patřil také Číla.

2 – Co je k tomu vedlo?

Češi žijící v Rusku chtěli „vybojovati zlatým Čechám zlatou samostatnost“, zachovali si tedy ke své vlasti vřelý vztah. Dokument zmiňuje jejich „vlastenecké srdce“ a touhu „vykonat svoji vlasteneckou povinnost brannou“. Považovali tedy za svou povinnost zapojit se do boje proti Rakousko-Uhersku.

3. – Setkalo se vytvoření České družiny s úspěchem? Dolož informacemi z dokumentu

Úspěch České družiny byl okamžitý: „Počítalo se původně na jednu rotu; skoro rázem však vyrostly rotu čtyři – (...) asi 900 lidí“.

Jiné prameny uvádějí, že počátkem října 1914 tvořilo Českou družinu asi 700 dobrovolníků, kteří na konci měsíce odjeli na bojiště. V lednu 1916 vznikl z České družiny Československý střelecký pluk, který se v červenci roku 1917 spolu s dalšími dvěma později postavenými pluky v rámci čs. střelecké brigády zúčastnil slavné bitvy u Zborova. V této bitvě byl velitelem 7. roty 3. střeleckého pluku praporčík Číla.

4 – Vysvětli větu „V družině zavládl hned duch sokolský“.

„Duch sokolský“ a „duch bratrský“ znamená, že všichni vojáci České družiny si byli rovni („nebylo rozdílů“).

Roku 1912 se Číla zúčastnil VI. všesokolského sletu v Praze. Na slet přijeli cvičenci z mnoha slovanských národů Rakousko-Uherska, stal se proto významnou národní manifestací. Nejvýznamnější zahraniční výprava přijela z Ruska, kde tehdy působili mnozí čeští sokolové jako učitelé tělocviku a Číla byl jedním z nich.

5 – Proč se asi roku 1919 konala slavnost pěti letého výročí přísahy na prapor České družiny?

Přísaha na prapor České družiny v září 1914 stvrzovala angažování českých a slovenských vojáků v ruské armádě. Jako datum přísahy bylo vybráno 28. září, den svatého Václava. Můžeme ho považovat za datum vzniku československé armády v Rusku, která přispěla k porážce Rakousko-Uherska a vytvoření samostatného Československa. Za první republiky byl proto tento důležitý moment připomínán.

Prapor České družiny nesl české národní barvy (červená a bílá). Byly na něm zobrazeny znaky jednotlivých zemí budoucího Československa a uprostřed je vidět svatováclavská koruna. Příklad se odehrála v Kyjevě, kde byl po bohoslužbách vysvěcen bojový prapor České družiny a všichni její příslušníci na něj přísahali. Do boje proti Rakousko-Uhersku nastoupili pod praporem svatého Václava.

SHRNUTÍ

[Jak líčí Číla okolnosti vzniku České družiny?](#)

Česká družina se skládala z Čechů, kteří žili v době vypuknutí první světové války v Rusku. Mnozí si přáli porážku Rakousko-Uherska a vznik samostatného Československa. Česká družina se řídila sokolskými ideály, mezi něž patřila rovnost všech vojáků.

II – S Ruskem proti Rakousku

[Dokument 3: Číla malíř a rozvědčík](#)

[Dokument 4: Vánoční pohlednice](#)

1 – Jaké dva druhy obrázků maloval Číla na frontě?

Číla se nejprve uplatnil jako rozvědčík, protože zakresloval nepřátelské zákopy. Díky jeho kresbám mělo ruské velení lepší představu o rozložení nepřátelských sil. Maloval také pohlednice, které čeští vojáci posílali z fronty domů.

2 – Jak zobrazil Číla na vánoční pohlednici českého vojáka?

Na levé části pohlednice stojí voják v dlouhém vojenském plášti uprostřed zasněžené krajiny. V pozadí je vlajka nového Československa, které vzniklo před pár týdny. Voják na ni prstem ukazuje a připomíná tak, že za vznik této země bojoval. Na pravé části pohlednice je zobrazen voják, který hledí do dálky, pravděpodobně směrem k domovu, protože touží po návratu.

1 – Jaké národnosti byli vojáci na rakouské straně fronty, o kterých píše Číla?

Autor zmiňuje „úsek 21. rakouské divise, skládající se většinou z Čechů“ (dok. 5A). Češi byli občany Rakousko-Uherska, po vyhlášení války tedy měli povinnost narukovat do rakousko-uherské armády.

2 – Čeho chtěli dosáhnout vojáci z Čílovy roty?

Vojáci vyzývali Čechy na rakouské straně fronty, aby přeběhli na ruskou stranu. Snažili se je přimět „k boji proti Rakousku“ (dok. 5A).

3 – Byli úspěšní?

Ano, jejich propagandistická akce se setkala s úspěchem: na ruskou stranu přeběhli „dva desátníci a dva vojíni“ (dok. 5A). Zde je nutné doplnit, že okolnosti zajetí byly poněkud jiné. To, že přešel do ruského zajetí jako celek a ještě k tomu z a zvuků vlastní hudby, je nadsazeno zřejmě z propagačních důvodů – takové zprávy asi ovlivnily i Čílu, který u toho přímo nebyl. Ve skutečnosti padla do zajetí jen část pluku, a to ještě v rámci těžkých bojů.

Díky výzvědné činnosti České družiny rostl počet Čechů, kteří se postavili proti Rakousku. V Rusku bojovalo během první světové války 60 000 československých legionářů, což bylo třikrát více než v Itálii a šestkrát více než ve Francii.

4 – Proč byla znalost několika jazyků velkým přínosem?

Mnozí čeští vojáci uměli německy i maďarsky (dok. 5B). Rakousko-Uhersko bylo složeno z mnoha národností. Rakušané a Maďaři v něm měli privilegované postavení, proto bylo pro ostatní nezbytné ovládat jejich jazyk. Vojáci z České družiny tak mohli překládat Rusům, o čem si povídají nepřátelští vojáci v zákopech.

SHRNUTÍ

Jakým způsobem se Čílov oddíl uplatnil na frontě?

Vojáci České družiny ovládali několik jazyků. Komunikovali s nepřátelskými vojáky a snažili se je přimět ke zběhnutí. Jejich činnost byla úspěšná – na ruskou stranu přebíhali jak jednotlivci, tak větší skupiny. Číla sám pomohl Rusům kresbou nepřátelských zákopů.

III – Rusko a Čílův osobní život

[Dokument 6: Manželé Čílovi](#)

[Dokument 7: Z Čílova životopisu](#)

1 – Jak ovlivnil pobyt v Rusku Čílův osobní život? Uved' dva příklady.

Číla v Rusku přijal pravoslavnou víru a našel si tam manželku. Díky svědectví jeho vnučky Ivany máme více informací: důvodem k přijetí pravoslaví údajně byly sympatie k Rusku. Číla přijal jméno Nikolaj z důvodu sympatií k caru Mikuláši, se kterým se dokonce osobně setkal. Jeho žena se česky nikdy nenaučila. S dětmi mluvila pouze rusky, otec česky, takže mluvily plyně oběma jazyky.

MEZU
25letí Českého Yacht Klubu

© ČŠBH, o. s. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národních menšin a multikulturní výchovy v roce 2013.

Mediální partner: Český rozhlas – Radio Praha